

El mes de setembre de l'any 2018 l'associació Confluència.cat va posar en marxa El Món de Demà, un espai de reflexió que, més enllà de la informació o la opinió, vol acumular coneixement constructiu a través de la veu d'acadèmics i científics socials joves o responsables institucionals que no són veus habituals del debat públic. Cada quinze dies El Món de demà és al Cercle posarà a l'abast del soci un article valuós de la proposta que aquesta plataforma posa en circulació.

Carme Colomina. És investigadora principal especialitzada en Unió Europea, desinformació i política global del CIDOB. També és professora associada del Col·legi d'Europa (Bruges, Bèlgica). Llicenciada en CC. de la Informació per la UAB i postgrau en estudis de la UE per la UOC, ha estat corresponsal a Brussel·les i responsable d'internacional a Catalunya Ràdio i el diari ARA.

Cap a una UE postpandèmia

La Unió Europea té projecte. Només cal repassar la intensitat d'un altre cap d'any per a la història. En quinze dies (i una llarga llista de negociacions prèvies) s'han sentenciat dos tabús que, durant dècades, s'havien assumit com lleis immutables de l'univers comunitari: el final pactat del Brexit i la mancomunació del deute per finançar la recuperació postpandèmia. Els vint-i-set estats membres van aconseguir donar llum verda al pressupost comunitari més contundent de la seva història, que suma 1,1 bilions d'euros per als pròxims set anys, més els 750.000 milions del fons postpandèmia (l'anomenat Next Generation EU). Part d'aquests diners es finançaran, per primera vegada, amb els anomenats eurobons, una opció considerada gairebé tòxica, fins ara, als països del rigor pressupostari. Però, després de quinze anys encadenant crisis, la UE assaja, finalment, una resposta diferent. És una ironia del destí que aquest salt endavant en el compromís per compartir riscos financers coincidís, en el temps, amb els esforços britànics per desfer l'entramat d'integració política, econòmica, comercial i social sense precedents que els unia al continent.

Les fractures internes segueixen presents. La UE està sota pressió de dues categories de forces erosionadores: les endògenes, a través de l'erosió dels principis democràtics i els valors fundacionals de la Unió; i les exògenes, per la crisi del model

multilateral i normatiu, que representa la UE, i pels canvis geopolítics de l'acceleració tecnològica

El 2021 és el moment de recomençar; de posar a prova el grau d'ambició, generositat i rapidesa de la resposta comunitària no només a la pandèmia, sinó a les estratègies de recuperació en general. A diferència de crisis anteriors, que s'han explicat a partir de fractures internes, d'uns contra altres, la COVID-19 ha imposat un sentiment de vulnerabilitat compartida. Som més conscients de la nostra fragilitat, des de la mort per contagi fins als efectes del canvi climàtic. La pandèmia ha estat un potent recordatori dels alts nivells d'interdependència i de la necessitat de solucions cooperatives i solidàries. Alhora, però, el virus s'acarnissava amb els més vulnerables de totes les crisis anteriors i, com més s'allargava la crisi més s'eixamplava una fractura social que des del 2008 fins avui no ha parat de créixer. Aquest és el principal repte de la transformació que encara la Unió Europea.

Les fractures internes segueixen presents. La UE està sota pressió de dues categories de forces erosionadores: les endògenes, a través de l'erosió dels principis democràtics i els valors fundacionals de la Unió; i les exògenes, per la crisi del model multilateral i normatiu, que representa la UE, i pels canvis geopolítics de l'acceleració tecnològica. La pandèmia ha impulsat la transformació ecològica i digital, que marquen l'agenda política comunitària pels pròxims anys. Dos reptes amb un efecte directe sobre la cohesió territorial i social europea perquè avui encara s'expliquen a través de bretxes geogràfiques en la connectivitat, en les desigualtats que determinen els codis postals, i en la confrontació entre zones urbanes i rurals, que tensen políticament a la Unió. Els diferents graus de feblesa econòmica i financera entre els estats membres limiten, a més, la redistribució de recursos per poder garantir la igualtat d'oportunitats. Per això, una de les incògnites d'aquest 2021 és com aconseguirà la Unió Europea que la seva resposta a la crisi del coronavirus no acabi alimentant també una crisi de recuperació, que allargui les incerteses d'uns i esperoni la velocitat de represa d'altres.

La pandèmia ha donat impuls a la idea d'autonomia estratègica d'una Unió Europea que encara ha de veure com s'adapta a aquests processos de canvi global accelerats pel coronavirus; sempre pendent de trobar la sincronia entre les seves aspiracions i les seves accions com a actor internacional

Els fons de reconstrucció que començaran a executar-se el 2021 reforçaran les polítiques d'inversió i despesa pública. I en aquest context de canvi i de necessitat de recursos financers, la taxació dels serveis digitals són una oportunitat. Les totpoderoses plataformes tecnològiques, engrandides per un confinament que ens ha obligat a la digitalització, començaran a tastar els efectes de tanta sobreexposició. Amb Donald Trump fora de la Casa Blanca, l'agenda digital de Joe Biden i la de Brussel·les podrien coincidir en la necessitat de limitar el comportament oligopòlic d'aquests gegants d'internet i de l'enginyeria fiscal.

La pandèmia ha donat impuls a la idea d'autonomia estratègica d'una Unió Europea que encara ha de veure com s'adapta a aquests processos de canvi global accelerats pel coronavirus; sempre pendent de trobar la sincronia entre les seves aspiracions i les seves accions com a actor internacional, en un món on, com explica el polític Bertrand Badie, "la seguretat és més humana que no pas política o militar" i on la protecció d'uns depèn, precisament, de la seguretat (sanitària, climàtica) dels altres. També veurem com ha canviat la relació de la UE amb una Xina postpandèmia més assertiva a l'hora de desplegar la seva influència en territori comunitari, i amb una Rússia que excel·leix en la seva capacitat de sembrar caos i confusió desinformativa al continent europeu.

La Unió Europea ha demostrat que té projecte, però ara l'ha de saber desplegar. El gran interrogant és com afectarà el calendari electoral alemany a aquest salt endavant tan necessari. Entrem a l'era post Merkel. D'aquí a nou mesos, la líder indiscutible dels últims quinze anys d'història comunitària deixarà la cancelleria

Durant el 2021 veurem, finalment, si les discussions per afavorir estratègies de relocalització per apropar i escurçar les cadenes de subministraments, especialment de productes vitals, es tradueixen en iniciatives concretes, i si aquestes es dissenyen pensant en la reindustrialització de la UE o incorporen també els seus veïns de l'Europa oriental i la conca mediterrània. Comencem l'any que ha de reescriure l'endemà d'aquest llarg confinament; que ha de posar les bases per a les transformacions econòmiques, tecnològiques i també polítiques de la UE –si és que, després de tants xantatges, desavinences i retallades de drets fonamentals, els estats membres són capaços d'aplicar els nous instruments de pressió contra aquells governs comunitaris que violen l'estat de dret.

La Unió Europea ha demostrat que té projecte, però ara l'ha de saber desplegar. El gran interrogant és com afectarà el calendari electoral alemany a aquest salt endavant tan necessari. Entrem a l'era post Merkel. D'aquí a nou mesos, la líder indiscutible dels últims quinze anys d'història comunitària deixarà la cancelleria. L'últim capítol del seu llegat europeu s'escriu, precisament, en aquesta cimera de caps d'estat i de govern que va presidir al desembre. Una vegada més, Angela Merkel ha estat l'artífex dels acords que ara han de permetre imaginar la UE postcovid. Noves polítiques, noves competències i nous recursos. Instruments federalitzants per recosir la Unió però, sobretot, per recuperar la prosperitat, millorar la protecció de la ciutadania i revertir les desigualtats internes. Aquesta és la prova real de la cohesió dels vint-i-set i la legitimació del projecte europeu.